ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ—25—ՅՈՒՆԻՍ ԲՅԶԱՆԴԻՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2658 Ն.—Տ.—7—ՅՈՒԼԻՍ—1880

ՊԱՏՄԱՆԹ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 21/2 Լիրա
Մանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է։ աւելի անգամներու համար զատ տակարութիւն կը լինի։
Մէկ մի թիւ 40 փարա արծաթ։

ՄԱՄՈՒ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆԹ

Դուրս գնացած լրագրաց մասնաւոր ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տ՝ օրէնին տիրոջ ոգորմի, Պարտիզ Ընդարձակ-լոր Ճատաէի թիւ 128, Նորս խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ձանրս ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր։
Զատուած նամակ, յօդուած, եւ Լա չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 25 ՅՈՒՆԻՍ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիր

Լոնտրա 6 յուլիս

Երեկ իրիկուն Թօմթէնհամ Քորթ Բօտ անուն պողոտային կիսը քանի մը փողոցներու մէջ կապի տարտարելի պայթում մը տեղի ունեցաւ, կապի ճանբաները վերանորոգելու պաշտօն ունեցող գործաւորաց անխոհեմութեան պատճառաւ։ Երկու մարդ մեռան, 30—40 մարդ վիրաւորեցան և քանի մը տուներ վնասեցան։

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ խուլանարոյ թշուառութեան օդնելու նըկատմամբ չինուած ծրագրին վրայ սաստիկ վիճաբանութիւն եղաւ։ Այս ծրագիրն երկրորդ ընթերցմամբ ընդունուեցաւ. 217ի դէմ 295 ձայնիւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆար տիւ Պոսֆոր լրագիրն Հայաստանի բարենորոգմանց նկատմամբ Բ. Դրան կողմէ դեսպանաց ծանուցագրին արուած պատասխանին վրայ հետևեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ իւր երեկուան թուով։

«Բ. Դուռը դեսպանաց համիմատ ծանուցագրին Հայաստանի վերաբերեալ երրորդ կէտին պատասխանն երեկ ղրկեց։

«Դրան ծանուցագիրը նախ կը հերքէ Օսմանեան կառավարութեան դէմ եղած այն յանդիմանութիւնը թէ Պերլինի դաշնագրին 61րդ յօդուածը չէ գործադրած։ Ընդհակառակն կը հաւատայ թէ պատերազմի պատճառաւ յառաջ եկած բաղմաթեակ դժուարութեանց հակառակ, կայսերական կառավարութիւնը չէ դադրած այդ յօդուածին գործադրութեան ըղձալէ։ Թէ գաւառներն յատուկ յանձնախմբեր ղրկած է տերութեան Ասիական երկիրներուն մէջ գործադրուելիք բարեօգութիւնները քննելու համար։ Թէ ասկէց զատ Օսմանեան և օտարազգի ոստայից պաշտօն յանձնած է նոր ատիկանութիւնը կազմել, և թէ՝ բոլոր այս աշխատութիւններէն կանխագիր մ՝արտադրուած է, զոր Դուռը տերութեանց բարձր գնահատութեան կը ներկայէ։

«Յետոյ կուգայ Վսեմ Ապէտին փաշային չինած բարենորոգմանց ծրագիրն, որոյ գլխաւոր տրամադրութիւնները մեր նախորդ թիւերէն միոյն մէջ յիշեցինք։ Բ. Դրան ծանուցագիրը կը յարէ թէ տերութեան պարտքերուն յատկացեալ տուրքերէն և մաքսատանց հասոյթէն զատ՝ միւս արոյ մէկ տասներորդ մասը կրթութեան և հասարակային շինութեանց քաղաքներու պիտի գործածուի։ Ծանուցագիրը կը վերջանայ ըսելով թէ Հայք տերութեան այս մասին բընակչաց հարիւրին տասն և եօթներորդ մասը միայն կը կազմեն։»

Ֆար տիւ Պոսֆորի այս վերջին տողերէն չհասկցուիր թէ Հայք Հայաստանի չորս վիլայէթներու՞ն մէջ (Կարին, Վան, Բաղէշ և Քարբերդ) բնակչաց 100ին 17ն են եղեր թէ բոլոր Անատոլուի մէջ։

——

Ինչպէս երեկ ծանուցինք, Բ. Դուռն հարստահարութեանց նըկատմամբ Ազգային Պատրիարքարանին ըրած վերջին հրատարակութեանց վրայ Հայաբնակ նահանգաց կուսակալներէն տեղեկութիւն խնդրած էր թէ դանդատուած անկանոնութիւնք իրաւացի՞ են թէ չ՝ փարատանցեալ կամ պարզապէս սուտ բաներ։ Կարնոյ, Տիարպէքիրի, Քարբերդի և Սեբաստիոյ կուսակալաց պատասխաններուն թարգմանութիւնն երեկ հրատարակեցինք։ Ահաւասիկ Բաղէշի (Պիթլիս) կուսակալ Արիֆ փաշային յունիս 22 թուով քաշածն հեռագիրն ալ, զոր Վաղըթի իւր այս աւուր թուով հրատարակած է։

«Բաղէշ հասնելէս ի վեր բնաւ թոյլ չեմ տուած որ Քրդաց կողմանէ որ և իցէ կերպ հարստահարութիւն ի գործ դրուի Հայոց վրայ, և եղած պատմութիւնը(՞) պարզապէս չափազանցութիւն մ՝է միայն, ա՛յլ գիտէ թէ նպատակաւ չինուած։ Իրաւ է որ, ինչպէս ամեն տեղ, ատ հս մերթ ընդ մերթ անկարեւոր դէպքեր տեղի կունենան, բայց չարագործք անմիջապէս բռնուելով պէտք եղածը կը անօրինուի։ Այսպէս ահա, անցեալները Սղերդի կառավարութեան ներքև Սպահերաի Նահիեին մէջ Հայոց և Քրդաց միջև տեղի ունեցած կռուոյն ժամանակ Ալօ անուն մարդ մը դընտակով զարնուած և ութ օր յետոյ մեռած էր. արդ, մարդասպանք Կիշ գիւղի բնակիչներէն էին, և լսելով որ փախած են, այժմ պէտք եղած ջանքերը կընեմք որպէս զի ձեռք ձգեմք։ Ասկից զատ ուրիշ դէպք տեղի չէ ունեցած։ Այս ընկատմամբ, կուսակալութեան ներքև գտնուող կառավարչութիւններէն ալ յատկապէս տեղեկութիւն խնդրած եմ, զոր յետոյ կը հաղորդեմ ձեզ։»

——

Սթանպուլ լրագիրն իւր երեկուան թուով հրատարակած մէկ քաղաքական յօդուածը սա խօսքերով կ՝եզրակացնէ.

«Եւրոպա վերջնականապէս լուծեց Հելլենական խնդիրը. այժմ Դարատաղի խնդրոյն լուծման կաշխատի, և կը պնդէ որ Հայկական խնդիրը կարճ միջոցի մէջ լուծուի։ Արդարութիւնը կը պահանջէ որ Պերլինի դաշնագրին Թուրքիոյէն զատ ուրիշ կառավարութեանց վրայ պարտականութիւններ դնող տրամադրութիւններն ալ նոյնպէս լուծուին։»

——

Պերլինէն եկած վերջին լուրերուն նայելով, Դեսպանախորհրդին նախագահ Հոհենլոհէ իշխանն իւր պաշտօնակցաց առաջարկեր՝է որ Հելլենական խնդրոյն և կամ ուրիշ առկախ մնացած խնդրոց կարգադրութեան համար Դրան նկատմամբ բռնադատական միջոցներ չգործածեն։ Հոհենլոհէ իշխանն յարեր է թէ Գերմանիա ուղղակի շահ մը չունի որ բոլոր այս խնդրոց մէջ դործօն դեր մ՝առանձնէ, բայց միւս կողմէն, Գերմանիա ոչ է կերպիւ ընդդիմութիւն չպիտի ընէ միւս տերութեանց հաւաքական կամ առանձին գործողութեան, եթէ ապագայ դէպքեր այդպիսի բան մը հարկաւոր ընեն։

——

Սթանպուլ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ, Եւրոպայի նաւարանաց մէջ մեծ գործունէութիւն կը տեսնուի։

——

Տպագրական տեսչութեան կողմանէ Սէմաֆոռ լրագրին ուղղուած յայտարարութիւն մը կըսէ թէ Հելլենական սահմանագլխին կիսը գանուող գաւառաց (Եպիրոս և Թեսալիա) վրայ Սէմաֆոռի հրաստարակած վիճակագրութիւնն ամեն մասամբ սխալ է։

Սէմաֆոռ լրագիրն ալ իւր կողմէն դիտողութիւն ընելով կըսէ թէ իւր վիճակագրութիւնները ստուգանուելէ յետոյ՝ պէտք էր որ տրպագրական տեսչութիւնն ուղիղ վիճակագրութիւններն հաղորդեր իրեն։

——

Ֆար տիւ Պոսֆոր իւր այս աւուր թուով կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանին և Պ. Կոշէնի միջև այս օրերս տեղի ունեցած երկար տեսակցութեանց մեծ կարեւորութիւն կը տրուի։ Երկուշաբթի իրիկուն Պ. Կոշէն Ն. Վեհափառութեան հետ երկարօրէն խօսակցեցաւ Յունաստանի, Դարատաղի և Հայաստանի խնդրոց վրայ, որք տէրութեանց հաւաքական ծանուցագրին նիւթ եղած էին։ Անդրիոյ դեսպանը այն խնդրոց կարգադրութեան յապաղումէն երկրին համար դոյացած վնասները բացատրեր է, և նշաններ կան թէ իւր խօսքերը լաւ ազդեցութիւն ըրած են Վեհ. Սուլթանին վրայ։ Ազգային փաշային բացակայութիւնն ուշադրութիւն դրաւած էր։

——

Ինչպէս որ ծանուցած էինք, մայրաքաղաքիս դեղագործաց ընկերութեան կոչունքը խիստ վայելուչ և կանոնաւոր կերպիւ կատարեցաւ կիրակի օրն՝ի Պէօյիւքտէրէ Լորէնի օթեւանին դեղեցիկ պարտիզին մէջ։

Սեղանին վրայ զուարթ և խնամատարեալ բանախօսութիւնք եղան և բաժակներ առաջարկեցան փառն կենաց Վեհ. Սուլթանին, Պ. Ե. Զարիֆիի, որ գրատուն մը նուիրած է ընկերութեան, փառն կենաց ընկերութեան նախագահ Պ. Պանքովչիի, նոյնպէս՝ի պատիւ Կ. Պոլսոյ մամիոյն եւ եւ։

Ճաշէն վերջը Պ. Սեպահ լուսանկարը կոչնականաց խմբովին պատկերը հանեց։

Կոչնականք օրուան մեծացեալ ժամերը Դարաքէհեայի պարտէզն անցուցին, և իրիկունը գոհ և ուրախ տեղերնին վերադարձան նոյն դրօշազարդ շոգենաւով, որ զիրենք Պէօյիւքտէրէ տարած էր։

——

Այս աւուր Թուրք լրագիրք մայրաքաղաքիս դատական մասին մէջ եղած բաղմաթիւ փոփոխութեանց ցանկ մը կը հրատարակեն։ Առանցմէ հետևեալները կ՝ընդօրինակենք.

Կ. Պոլսոյ նախագահ տաճարին (Պիտայէթ) ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Պարոնիկեան Մելքոն էֆէնտին։

Նոյն դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր (Միւսթանթիզ) անուանեցաւ Իւսկիւտարի դատարանին Միւլազիմ Յովհաննէս էֆէնտին։

Բերայի նախագահ տաճարին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Ցէտէ-Աղաճի ընդհանուր դատախազի օգնական Յարութիւն էֆէնտին։

——

Ֆար տիւ Պոսֆոր՝ առանց ըստուգութիւնն երաշխաւորելու կը ծանուցանէ թէ կայսերական կառավարութիւնը մայրաքաղաքիս մէջ Ալպանիացւոց զինուորագրութիւն արդիլեր է։

——

Երկուշաբթի առաւօտ Սթէնիայի կողմը ծագած հրդեհը մի միայն Հիւսէյին պէյին ծովեղերեայ մեծ ապարանքն այրեր է։

——

Կայսերական քաղաքային վարժարանին դասատու և հաշուակալութեան տեսչին ընդհանուր դասախօս Վսեմ. Սագէդ Յովհաննէս էֆէնտին՝ Մէպատիի Իլմի սերվէթի միլլէ (Սկզբունք քաղաքական ընտանութեան) անուամբ թուրքերէն գրքոյկ մը հրատարակած է, որ թուրքական դրականութեան մի մեծ պէտքը լրացուցած լինելով, թուրք լրագրաց կողմանէ գոհութեամբ կը յիշատակուի։

——

Կը ծանուցուի թէ Վեհ. Սուլթանն 100 ոսկի ամսական թոշակ յատկացուցեր է Նախկին Սէրասքեր Էրբէմ (ընդհանուր հրամանատար) Ապտ-իւլ-Քէրիմ փաշային, որ Լէմնոս կղզին աքսորուած և վերջերը յետին կարօտութեան մէջ ինկած էր, և խորհուրդ տուեր է անոր որ տակաւին ժամանակ մը յիշեալ կղզին մնայ։

——

Վաղըթի իւր այս աւուր թուով կը ծանուցանէ թէ դրամանենդներու մեծ ընկերութիւն մ՝երևան հանուեր է, որ Պէյիւքտէրէի, Բերայի, Գալաթա-Գալատայի և Եէնի-Գալաթէի կողմը ճիւղեր ունի եղեր։ Այս ընկերութեան գլխաւոր անդամներն, որք Եւրոպացի են, արդէն ձերբակալուած են։

Ամեն տերութեանց դրամոց կեղծերը չինուած և յատուկ դարձակատարաց կողմէ այլ և այլ երկիրներու մէջ տարածուած էին այս ընկերութեան կողմէ։ Ասոնց գործիքներուն մեծագոյն մասն ալ նոյնպէս ատիկանութեան ձեռք անցած է։

——

Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնն որոշեց վերանորոգել տալ Դարդանէլլայի ամրութիւններն ու բերդերն՝ որք վերջին ձմեռուան խստութեան պատճառաւ վնասուած էին։

——

Կառավարութեան վերջերս ձեռք առած խնայողական միջոցներուն պատճառաւ, Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարաց չատերուն ամսականները մեծապէս չափաւորուելով անբաւական եղած էին։ Ապէտին փաշային հոդածութեան հնարիւ, այս ամսականներն արդար չափով բարձրացան։

——

Նախընթաց օրը ատիկանութեան բանտին մէջ նորէն կռիւ ծագեցաւ և հինգ բանտարկեալք վիրաւորեցան։ Ատիկանութեան նախարար Հաֆըզ փաշան անձամբ հան հանելով վերջ դրաւ կռուին։

Ն. Վսեմութիւնն հրաման ըրաւ բանտապետաց, որ բանտակիրները այլ և այլ գործերով զբաղեցընեն, որպէս զի պարապ նստելով անկարգութիւն ու կռիւ չհանեն։

——

Սուլթան Մահմուտի ժամանակի ոսկի դրամներէն Եւրոպայի մէջ չինուած մեծ քանակութեամբ կեղծ դրամք վերջերս Կ. Պոլիս և Անատոլու ներմուծուած են։ Այս դրամներն արդէն արդիլ են և վասն ոսկոյ թելեւ խառով մը պատած է։

——

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍԱՀԱՄԸ ՍԻՄՈՒՄԻՆ

Երկկ իրիկուն դացուեցաւ		11,10
Այս առաւօտ բացուեցաւ		11,10
Կէս օրին		10,30
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր	30,
Թղթադրամ	Օսմ. լիր.	1230
Թրամուայ	»	330

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

23 Յունիս

Սաղիթ ժէնէրալ	Անգլ. լիր.	4,20
» Փոխանակութեան	»	3, 5
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7, 5
Քրէդի ժէնէրալ	»	3,25
Փոխ. 1865	Ֆր.	—,
» 1865	»	58,
» 1869	»	57,
» 1872	»	19,50
» 1873	»	54,50

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

24 Յունիս

Անգլ. լիրա	Գրշ.	110
Նարոլէոն ոսկի	»	37 37
Իմպէրիալ Ռուս	»	90 20
Ռուսական թղթադրամ. 3 բալ. 50 քարիք		
Գերմանիոյ	Գրշ.	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	7 15
Հինգնոց	»	213
Վեցնոց	»	129 20
Մէթալիք	»	211
Գվինէ	»	330
5 փարանոց	»	220

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մշոյ առաջնորդ Ալթաճեան Գրիգորիս եպիսկոպոսի կողմէ (մասնաւորի) քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ինք վանէն ի Մուշ վերադարձած և անտի Պոլիս գալու համար ճանրայ եղած լինելով, ի մօտոյ կը հասնի ատ։

——

Սեբաստիոյ Թօքաթուլու գեղի իմամն և իսլամ Մուխթարներն ու ժողովուրդը մահդերաձև հեռագիր մը ուղղելով այս անդամ առ Ս. Պատրիարք հայրն մեր, կը դատապարտեն հաչակաւոր Մէհմէտ Ալիի դէմ, և կը յայտնեն թէ Մէհմէտ Ալի ինչպէս իւր անձնական և ապօրինի շահերն ապահովելու համար վերջապէս կառավարական ժողովոյ անդամ լինել յաջողած է, նոյնպէս Կարսի Իսլամ դաղթականաց յանձնաժողովին նախագահութիւնն ալ ձեռք բերած է, որպէս զի այս առիթէն ալ օգուտ քաղելով ճնշում բանեցնէ իրմէ դանդատողաց վրայ, և միանգամայն իւր դրաւած արտերը վանդէ ազատէ։ ուստի Կարսի դաղթականներն այն գեղը ղրկեր և ժողովրդեան տարեն անոնց յատկացուցեր է։ Իսլամ գեղացիք կառավարութեան առարանքը դիմեր են արդարութիւն խնդրելու։ Մէհմէտ Ալի էֆ. պատոյ և կրօնի դէմ հայհոյեր, զիրենք գանակոծեր և սանդուխէն վար նետեր է, այնպէս որ գլուխնին վիրաւորեր է։

Ս. Պատրիարքը սոյն հեռագրին պատճէնը հանելով երկու թաղրիր ղրեց, մին Ներքին և միւսը Դատական գործոց նախարարին ուղղեալ։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գեսպանախորհրդին որոշումը տակաւին Բ. Դրան հաղորդուած չէ, բայց կըսուի թէ համիմատ ծանուցագրի ձեւով պիտի լինի, քանզի կը կարծուի թէ մայրաքաղաքիս Դերմանական դեսպան Հաձիֆերտ կոմսն, որոյ համար զրոյց կար թէ իւր կառավարութեան կողմէն դեսպանախորհրդին որոշումը պիտի յայտարարէ, դեռ մինչև երէկ այս աղդարարութիւնը չէր ըրած։ Այսու ամենայնիւ Բ. Դուռը բաւական ճիշդ տեղեկութիւն առած լինելու է Պերլինի Օսմանեան դեսպանէն, որ երբ իմացեր է ընդունուած սահմանագիծը, ծանուցեր է թէ կարելի է Թուրքիա իւր արդէն առաջարկած գծին վրայ քանի մը տեղեր եւս աւելցնէ, սակայն ըստ իւր կարծեաց՝ դեսպանախորհրդին որոշած գիծն անընդունելի է։

Հաւնիւ թէ դեսպանախորհուրդը վերջացաւ, Եւրոպական թերթերն անոր որոշմանց զործադրութեան վրայ կը վիճեն։ Պ. Տը Պիսմարքի յայտարարութիւնները, որք Դերմանիոյ քաղաքականութիւնը կը ներկայեն, յայտնի են. նա ըսած էր թէ Արեւելեան խնդիրը Բրուսիայի զինուորի մ'ամրապնդ կողմութիւնը չարժեր, այսինքն թէ Արեւելքի համար զինուոր մ'իսկ զոհել չուզեր, թէ ինք պարզապէս պարիզեան միջնորդի դեր պիտի խաղայ։ Ասկէ հետեւցնողներ կան թէ Դերմանիա Թուրքիոյ դէմ բռնադատիչ միջոցներ զործադրելու կուսակից չէ։ Կարելի է Աւստրիա մի եւ նոյն քաղաքականութեան հետեւի. արդէն փարիզի թերթերէն ոմանք կըսեն թէ Դաղղիա իւր վերապահիչ դերը չպիտի թողու. Ռուսիա իւր Զինական զործերով զբաղած է. Իտալիա առանձին զործել չուզեր և Այպանիացւոյ ինքնօրինական շարժման համակիր է։ Անդղիա, կամ աւելի ճիշդ խօսելով Պ. Կլատսթոն, Հելլենաց ՀԵՐՄ պաշտպան կը մնայ. բայց զործադրութեան կամ հարկադրիչ միջոցներու պիտի ձեռնարկէ՞ — այս կէտը խիստ տարակուսելի կը թուի։

Այս եղելութիւններն ի նկատ առնելով՝ վիեննայի թերթերէն ոմանք ժամանակիս դիւանագիտութեան դէմ խիստ դատողութիւն կընեն և անոր կատարեալ անկարողութիւնը ցոյց կուտան Արեւելեան խնդիրը լուծելու։ Եանեայի խնդիրը մանաւանդ մեծ դժուարութիւններ կրնայ յարուցանել, Հելլենք անպատճառ կը պահանջեն զայն և Այպանիացիք բնաւ մտա մը տեղ թողուլ չեն ուզեր. ասոնք Եանեա դիմած են մեծ բաղմութեամբ, և տեղական իշխանութիւնք անդորրութիւնը պահպանելու միջոցներ ձեռք առած են եղեր։

Դաղղիական Տէպա լրագիրը խընդիրն ուրիշ տեսակէտով մը կը նկատէ. դիտել կուտայ թէ տերութեանց անարժան կը լինէր ամեն հաւանականութիւն ի նկատ չառնուլ և ասոր համար չպատրաստուիլ։ Ասոնց համաձայնութիւնը մինչև վերջը պիտի երթայ, և զործադրութեան վրայ ևս կրնայ տարածիլ. բայց թէ ի՞նչ միջոցներով, այս խընդիրներն առ այժմ հրապարակային վիճաբանութեան ենթարկել վտանգաւոր կը համարի։ Այս յայտարարութիւնը բաւական մութ է. Ռէբիպլիք Ֆրանսէզ քիչ մ'աւելի առաջ կ'երթայ և կըսէ թէ դեսպանախորհրդին զումարումն անօգուտ էր, եթէ իւր պաշտօնը պղատնական պիտի մնայ. իւր որոշումներն այս կամ այն տերութեան անուա՛ր տրուած չեն, այլ յանուն Եւրոպիոյ. ուստի զործադրութիւնն ալ այս կամ այն տերութեան չվերաբերիր, այլ Եւրոպիոյ. հաւանական է ուրեմն որ տերութիւնք ազդարարեն նաև թէ միաբան են ոչ միայն որոշման՝ այլ և զործադրութեան վրայ։ Դիւրին է այսպիսի տեսական միութիւն մը յայտարարել, սակայն երբոյն միացեալ զործողութիւն մը կրնայ լինիլ. — ասոր տակաւին մեր խելքը չը հասնիր։

Կ'երևի թէ Յունաստան զորձադրիչի պաշտօն կատարելու կը պատրաստուի՝ եթէ Եւրոպա արտօնութիւն տայ իրեն։

Սիմէոնքէն հեռագիր մը՝ Հելլենական զօրայ թիւը կը ծանուցանէր։ Քառասուն և հինգ հազար զործող բանակ մը, և քսան հազար ազգային զօրք բաւական զօրութիւն մ'են, սակայն Եւրոպական թերթեր, որք անցեալներն հաշիւ մ'ընելով մինչև տասն հազարի կը հասնէին Յունաստանի զօրութիւնը, կարելի է սկեպտիկեան ժպիտով ընդունին այս ստուար թիւերը։

Այպանիացիք ալ պարապ կեցած չեն, և Բերայի թերթերուն խօսքին նայելով՝ մայրաքաղաքիս մէջ անդամ զինուորագրութեան դըրասենեակ մը բացուած է Այպանիացի կամաւորներ ընդունելու համար։ Այս զրոյցին ստուգութիւնը չդիտենք, բայց Ֆար տիւ Պոսֆոր չարատես դուշակութիւններ կընէ, Եպիրոսի կողմերը խաղաղ քաղաքացւոց Չարդեր կը նախապուշակէ, և Պաթազի ու Օթիւզ-Բէյոյի մէջ թափուած արեանց աղեռաալի հեւանքն աղդարարելու հարկ կը տեսնէ։ Բայց ինչպէս վերն ըսած եմք, Եանեայի մէջ կառավարութիւնն այսպիսի դէպքերն արդիլելու միջոցներ ձեռք առած է։

* *

Լա Թիւրքի լրագիրն՝ Հայոց Պատրիարքարանին անցեալներն հրատարակած մի պաշտօնական աղդարարութիւնը հերքելու համար՝ վիլայէթներու ընդհանուր կառավարիչներէ եկած քանի մը հեռագրեր հրատարակած է, զորս մեք ալ երեկուան Մասիսի մէջ հրատարակեցինք։ Լա Թիւրքի կը կարծէ թէ Պատրիարքարանն իւր ստացած տեղեկութեանց ստուգութիւնը չկըրնար հաստատել. սակայն կերեւի որ իւր հրատարակած հեռագրերը լաւ կարդացած չէ. ասոնք Պատրիարքարանի տեղեկութիւնները՝ փոխանակ հերքելու՝ կը հաստատեն թեթեւացուցիչ պարագայներով. սպանութիւններ եղած են, սակայն ասոնց հեղինակները բռնուած և պատժուած են եղեր. կառավարութեան հնազանդ Քուրդերը խաղաղութիւնը կը յարգեն, սակայն Տերսիմի Քուրդերն երբեմն Հայ կամ Իսլամ բնակչաց վնաս կուտան, և կայսերական զօրքն զբաղած է եղեր զանոնք զսպելու։ Վալիներուն հեռագրագրերը սովին վրայ լռութիւն կը պահեն. բայց այսչափ խոստովանութիւնն իսկ բաւական է Պատրիարքարանի՝ կամ աւելի ճիշդ խօսելով գաւառական Հայոց դատաւորներուն ստուգութիւնը ցուցընելու համար։ Թերճէմանը Հադիզամի Քրդասէր թերթն իւր անցեալ աւուր թուով կը պատմէր թէ Սեբաստացի Քուրդ մը մայրաքաղաքիս մէջ Պէզիրճեան Պօղոս անուն Հայէ մը սպառնալեօք ստակ պահանջած է, որոյ համար այս վերջինը ոստիկանութեան դիմելու պարտաւորուած է։ Եթէ Կ. Պոլսոյ մէջ անդամ Քրդերուն յանդգնութիւնն այս աստիճան կը հասնի, դիւրաւ կընայ մտկաբերել թէ Սեբաստիոյ կամ Վանայ լեռներն ու դիւղերն ինչե՞ր չեն լիներ։ Ներկայ վիճակին տխուր ճշմարտութեան վրայ դաղափար ունենալու համար՝ ո՛չ Պատրիարքարանի յայտարարութեանց, ո՛չ ալ վալիներու հեռագրաց պէտք կը մնայ։ Այսպիսի ժամանակաց մէջ հասարակաց անդորրութիւնն աչալուրջ հսկողութեան պէտք ունի, և յուսալի է որ վալիներն և դաւառական իշխանութիւնք իրենց բոլոր ուշադրութիւնն այս կարևոր կէտին կը վերադարձնեն, քանզի ներկայ տագնապին դլխաւոր պատճառներէն մին նաև այն կենաց և ընչից անապահովութիւնն է, որոյ հետեւանք լինելով վաճառականութեան և զործերու նուազութիւնն, հասարակային հարստութեան և տերութեան եկամտից մեծ վնաս կուտայ։

ԱՅԼ, ԵՒ ԱՅԼ, ԼՈՒՐԵՐ

Բարեւնորոգմանց Եւրոպական յանձնախմբին զործողութեանց վերայ Թայմզ լրագրին Կ. Պոլսոյ թղթակիցն հետեւեալ հեռագիրը կը քաշէ յունիս 28 թուով.

«Եւրոպական յանձնախմբին երկրորդ նստին մէջ Օսմանեան պատուիրակները Բումէլիի դաւառաց վարչական կազմութեան կանոնագիրը ներկայացին, որոյ զլխաւոր որոշմանց վրայ ակէ առաջ համառօտ տեղեկութիւն մը տուած էի, (տեղեկութիւնք, զորս մեք ընդօրինակեցինք Մասիսի մէջ)։ Ցիշեալ դաւառաց տեղական յանձնախմբերուն կողմէ եղած քանի մ'առաջարկութիւնք այս կանոնագրին առաջին մասն անցած էին, բայց կարևոր փոփոխութիւն չէր եղած։

«Ցիշեալ կանոնագիրը Պերլինի դաշնագրին ոգւոյն համեմատ չէ չինուած։ Վիհաժողովին դիտումն այն էր որ ամեն վիլայէթ օրինաց ծրագիր մը չինէ իրեն համար, և այն այլ և այլ ծրագրերը Կ. Պոլսոյ մէջ վերաքննուին։ Դուռն, այս կերպիւ ցուցուած ընթացքը բռնելու տեղ, ինք ընդհանուր օրէնք մը չինեց, և զայն պարզապէս տեղական յանձնախմբաց քննութեան ենթարկեց։ Եւրոպական յանձնախումբն այժմ կը քննէ թէ դաշնագրին արամադրութեանց հակառակ եղող այս կերպ զործողութիւն մը մինչև ո՛ր աստիճան կրնայ ընդունուիլ, և թէ ամեն մէկ վիլայէթի համար դարձեալ առանձին կանոնագիր պէտք չէ՞ չինուի։ Եւրոպական յանձնախմբին անդամաց մեծագոյն մասն այն կարծիքն ունենալ կը թըւին թէ ո՛և է ընդհանուր կանոնագիր մը Ռումէլիի բոլոր դաւառաց մէջ չկրնար ի զործ դրուիլ։ Պատուիրակներէն ոմանք ալ կը խորհին թէ արդի վիլայէթներուն սահմանները փոփոխուելու են, այնպէս որ ամեն վիլայէթի մէջ կարելի եղածին չափ համաձայն ժողովուրդ մը գտնուի։ Բայց հաւանական է որ Դուռը բոլոր վիլայէթներուն համար ընդհանուր կանոնագիր մը հաստատել տալու վրայ պիտի պընդէ, և արդի վիլայէթներուն սահմանաց որ և է փոփոխութեան ազդուպէս դէմ պիտի կենայ, որովհետև արդի վիլայէթք այնպիսի եղանակաւ կը կազմուին, որ ամենուն մէջ իսլամ մեծամասնութիւն մը կարենայ լինիլ, մինչդեռ եթէ Եւրոպական՝ պատուիրակաց առաջարկած փոփոխութիւնն ընդունուի, վիլայէթ կազմելու այդ եղանակը փոխել հարկ կը լինի։»

———

Տէյլի Նիուզ լրագրին Բեդրըսպուրկի թղթակիցն Հելլենական խնդրոյն մէջ տերութեանց հաւանականաբար բռնելիք ընթացքին վերայ հետեւեալ կերպիւ կը խօսի իւր յունիս 17 թուականաւ հեռագրին մէջ.

«Ռուսական կոլոս լրագիրն՝ այսօր զրած մեկ յօդուածին մէջ՝ ի նպաստ Յունաստանի ցոյց մ'ընելու հաւանականութեան վրայ խօսելով, Դաղղիոյ առանձին զործողութենէն աւելի բոլոր տերութեանց և կամ անոնցմէ ոմանց հաւաքական նաւատելն ցոյց մ'ընելուն նպաստաւոր կը դտնուի։ Պատճառ ունիմ հաւատալու թէ Ռուսիա կը կամի մասնակցիլ հաւաքական նաւային զործողութեան մը, և տեղի չկայ կարծելու թէ որ և է պատահականութեան ժամանակ Ռուսիա Աւստրիոյ հետ պիտի միանայ ընդդէմ արևմտեան տերութեանց և ի նպաստ Թուրքիոյ։ Այն միակ իրողութիւնն, որոյ պատճառաւ Ռուսիա անշուշտ Թուրքիոյ կողմը պիտի բռնէ Աւստրիոյ դէմ, յայտնի՛ տեղի կունենայ՝ երբ Աւստրիա փորձէ ընդարձակում ստանալ Էդէական ծովու ուղղութեամբ։ Ռուսիա ինքզինք յառաջ չդնելը իբրև փաստաբան Յունաստանի պահանջմանց. Ռուսիոյ մասնաւոր միտումը Գարատաղի պահանջմանց չուտով կարդադրութիւնն է, մինչդեռ այժմ Հելլենական խնդիրը զանոնք մեկ կողմ թողած լինելն կը թուի։ Այսու ամենայնիւ, Ռուսիա Հելլենական պահանջումները պաշտպանող տերութեանց դէմ չդներ և յօժարակամութիւն կը ցուցնէ անոնց հետ միութեամբ զործելու։ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ հակառակ նըպատակները զիտցողներուն համար յայտնի է թէ այս երկու տերութիւնք չեն կրնար արևմտեան տերութեանց դէմ զործել՝ իրարու հետ համաձայնութիւն մը հաստատելով։»

———

Անդղիական Փէլ Մէլ Կազէթ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ազատքին զործոյ նախարար Այլտին փաշան Այպանիացի պէյերուն հայրենասիրական շրջաբերական մ'ուղղեր է զանոնք քաջալերելու համար։ Անդղիական լրագիրն յիշեալ շրջաբերականին սա կտորը կը հրատարակէ.

«Երկնային Նախախնամութեան բացառիկ շնորհիւ մը, կըսէ Այլտին փաշան, իմ ազօթքներս բոլոր յուսացուածէն աւելի ընդունուեցան՝ երբ կըսեսնեմ թէ մեր երկրին շահուց համար մեծ կարևորութիւն ունեցող պաշտօնի մը կը կոչուիմ։ Այսօր Պերլինի մէջ դեսպանախորհուրդ մը կը զումարուի Յունական խնդիրը կարդադրելու, և կայսերական կառավարութիւնը պատճառուն հաւատալու թէ այս դեսպանախորհրդին որոշումներն Այպանիոյ շահուց վնասակար չպիտի լինին։

«Բայց մեր երկրին համար մեծապէս սպառնական եղող սոյն Հելլենական խնդրոյն վախճանին նըկատմամբ ապահով լինելով հանդերձ, մի և նոյն ժամանակ պարտանձին կը համարիմ խորհուրդ տալ ձեզ որ անդործ չկենաք։ Իմ կողմէս, եռկ. Պոլիս զտնուող Այպանիացի երևելիները ժողովեցի ազերբաղիր մը խմբագրելու համար, որոյ մէկ ընդօրինակութիւնը կը ղրկեմ ձեզ։ Այպանիական հողը կընելու համար Գարատաղի ունեցած փառաւորական դիտաւորութիւնները բարեբաղդաբար մեկ կողմ թողուեցան, և համոզուած եմ թէ միւս կողմէն ալ, այն է Յունաստանի նկատմամբ՝ խնդիրը ձեզ (Այպանիացւոց) համար նպաստաւոր կերպիւ պիտի կարդադրի։ Դուռն զձեզ պիտի պաշտպանէ ձեր զրացեաց ագահութեան դէմ։ Հաստատուն և միաբան կեցէք, և ձեր քրիստոնեայ հայրենակցաց հետ համաձայնութեամբ զործեցէք, որովհետև անոնք ալ մի և նոյն հայրենեաց որդիք են։ Մեր ազնուախոհ վեհապետին դեսպանին կամքն այս է։»

———

Ռէբիպլիք Ֆրանսէզ լրագիրն Հելլենական խնդրոյն վրայ խօսելով կըսէ. «Յունաստան Պերլինի դեսպանախորհրդին մէջ մեծ և օրինաւոր յաղթութիւն մ'ստացաւ։ Նոր սահմանագիծն առանց մանրամասնօրէն քննելու, բաւական է դիտնալ թէ Եանեա և Մէձօֆօ, որք այս երկու տարիներու միջոցին ամենէն աւելի վէճի նիւթ եղած էին, Յունաստանի պիտի թողուին։ Եանեա երկար ժամանակէ՝ ի վեր Հելլենական դիմաւորագոյն խնդիրն էր, և Յունաստան խաղաղական պատերազմէն յաղթող ելաւ։»

———

Փէշթայէն կը հեռագրեն Եւրոպական լրագրաց թէ յիշեալ քաղաքին մէջ Լոնդրայի ընկերվարական մասնախմբին հաշուոյն համար յեղափոխական ոգւով տետրակներ և դրքեր տպուած լինելու կասկածանաց վրայ, ոստիկանութիւնը քանի մը հանրածանօթ խռովարարներու տունը կոխելով խուզարկութիւններ ըրեր է։ Բազմաթիւ կասկածելի թղթեր և դրքեր բռնուեր են, և զանոնք քննելու համար դատական յանձնախումբ մը կազմուեր է։

———

Ինչպէս հեռագրին արդէն ծանուցած էր, Սերպիոյ իշխանն Եւրոպիոյ մէջ պատրաստ մ'ընելու եկած է։ Միլան իշխանը յունիս 27 ին Պէլգրատէն յատուկ չոգենաւով մեկնեցաւ եկեղեցեաց զանգակներուն հնչմամբ և թնդանօթաց արձակումամբ, և կէս դիշերուն Թըմբշվարտ հասաւ, ուր երկաթուղւոյն կայարանը լուսաւորեալ էր ի պատիւ իրեն։ Ցեղւոյն քաղաքապետը բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որուն Միլան իշխանը՝ սովորական խօսքերով պատասխանեց։ Սերպիոյ իշխանը խուռն բազմութեան մը կողմէ ծափահարեցաւ։ Կըսուի թէ Վիեննա և անոնի Վիշեի ջուրերը պիտի երթայ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎՕԼՆԻՑ
ԱՒԵՐԱԿԻ
ԿԱՄ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆԵՐ
ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆՑ
ՆԿԱՏՄԱՄԲ (*)

—

ԴԼՈՒԽ Ժ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌԸ ՅՈՒԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՀԻՆԱԼՈՒՐՑ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ո՛ երիտասարդ, հայրդող խմբութեան, ահա սոյն հինաւուրց պետութեանց յեղափոխութեանց պատճառք ինչէ՞ ծագումն առին, որոց աւերակաց վրայ կը խորհիս դու։ Երբ մի վայրի վրայ իմ աչքս կասի, և դէպի մի ժամանակ իմ խորհրդածութիւնս սուղի, ամենուրեք զարդացման կամ կործանման, բարձրացման կամ անկման միևնոյն սկզբունք կը ներկայանան իմ մտացս առջև։ Ամեն ուրեք, եթէ մի ժողովուրդ զօրաւոր է, եթէ մի տերութիւն յառաջդիմութեան մէջ է, պատճառն այն է որ դաշնադրութեան օրէնք՝ ընդունութեան օրինաց համաձայն են անդանօր, և նոյն տեղի կառավարութիւնը մարդկանց կարողութեանց՝ փոխադարձաբար տպատ գործածութիւնն և իւրեանց անձանց ու ստացուածոց հաւասար ապահովութիւնը կ'ընձեռէ նոցա։ Իսկ եթէ՝ ընդհակառակն՝ մի տերութիւն կործանի կամ քայքայի, պատճառն այն է որ նորա օրէնք յուռի կամ անկատար են և կամ նոյն տեղի ապականեալ կառավարութիւնը չը հոկէ նոցա։ Իսկ եթէ օրէնք ու կառավարութիւնք՝ նախապէս իմաստուն և արդար լինելով՝ յետոյ դեղծանին, պատճառն այն է որ բարբարոյն և չարին ընտրութիւնը մարդոյս սրտին բնութենէն, իւր նըկրքութեանց փոփոխութենէն, իւր ծանօթութեանց զարդացութենէն, պարդայից և արկածից փոխառութենէն կախուրմունին, ինչպէս անցեալ ժամանակաց պատմութիւնք ևս վկայ են յայտմ մասին։

Աղդաց ապրութեան ժամանակ, երբ մարդիկ ամենքին միևնոյն պիտոյից ենթարկեալ և միևնոյն կարողութեամբ արամադրեալ՝ անառուց մէջ կ'ապրին, զօրութեան մասին դրեթէ ամենքն ևս միմեանց հաւասար էին. այն հաւասարութիւնն ընկերութեանց կազմութեան մասին մի արդիւնաւոր և նպաստաւոր շարժառիթ եղաւ, որով անձնիւրաքանչիւր՝ միւս ամեն անհատներէ անկախ դտնուելով՝ ոչ ոք մի ուրիշին դերին էր, և ոչ ոք մի ուրիշի տեր լինելու դատապարտուեցաւ։ Նորեկ մարդն ոչ դիտութիւն և ոչ բանութիւն կը ճանչերիւր անձին բաւական ապրուստի միջոց ունենալով՝ զայն օտարէն ընտանալու հարկ չունէր։ Բնաւ մի պարտք և ոչ մի պահանջ չունենալով՝ ուրիշին իրաւունքն իւրայնոց վրայ կը չափէր, որով արդարութեան ճշդիւթիւն դատավարներ կ'ընտանայր. սակայն վայելից արուեստն անդիտանալով՝ իւրեան կարեւորը կ'արտադրէր միայն, և 'ի չը դոյէ չափազանցի՝ չոր նախանձը թմբրեալ կը մնայր. իսկ եթէ զարթնելու համարձակէր, մարդս՝ իւր ճշմարիտ պիտոյից մէջ բռնադատեալ՝ ամենայն ազդութեամբ կ'ընդդիմանայր նմա, և սոյն ընդդիմութեան դատավարն և եթ՝ մի երբ-

*) Շար. տես թիւ 2633։

հնչմամբ և թնդանօթաց արձակումամբ, և կէս դիշերուն Թըմբշվարտ հասաւ, ուր երկաթուղւոյն կայարանը լուսաւորեալ էր ի պատիւ իրեն։ Ցեղւոյն քաղաքապետը բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որուն Միլան իշխանը՝ սովորական խօսքերով պատասխանեց։ Սերպիոյ իշխանը խուռն բազմութեան մը կողմէ ծափահարեցաւ։ Կըսուի թէ Վիեննա և անոնի Վիշեի ջուրերը պիտի երթայ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎՕԼՆԻՑ
ԱՒԵՐԱԿԻ
ԿԱՄ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆԵՐ
ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆՑ
ՆԿԱՏՄԱՄԲ (*)

—

ԴԼՈՒԽ Ժ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌԸ ՅՈՒԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՀԻՆԱԼՈՒՐՑ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ո՛ երիտասարդ, հայրդող խմբութեան, ահա սոյն հինաւուրց պետութեանց յեղափոխութեանց պատճառք ինչէ՞ ծագումն առին, որոց աւերակաց վրայ կը խորհիս դու։ Երբ մի վայրի վրայ իմ աչքս կասի, և դէպի մի ժամանակ իմ խորհրդածութիւնս սուղի, ամենուրեք զարդացման կամ կործանման, բարձրացման կամ անկման միևնոյն սկզբունք կը ներկայանան իմ մտացս առջև։ Ամեն ուրեք, եթէ մի ժողովուրդ զօրաւոր է, եթէ մի տերութիւն յառաջդիմութեան մէջ է, պատճառն այն է որ դաշնադրութեան օրէնք՝ ընդունութեան օրինաց համաձայն են անդանօր, և նոյն տեղի կառավարութիւնը մարդկանց կարողութեանց՝ փոխադարձաբար տպատ գործածութիւնն և իւրեանց անձանց ու ստացուածոց հաւասար ապահովութիւնը կ'ընձեռէ նոցա։ Իսկ եթէ՝ ընդհակառակն՝ մի տերութիւն կործանի կամ քայքայի, պատճառն այն է որ նորա օրէնք յուռի կամ անկատար են և կամ նոյն տեղի ապականեալ կառավարութիւնը չը հոկէ նոցա։ Իսկ եթէ օրէնք ու կառավարութիւնք՝ նախապէս իմաստուն և արդար լինելով՝ յետոյ դեղծանին, պատճառն այն է որ բարբարոյն և չարին ընտրութիւնը մարդոյս սրտին բնութենէն, իւր նըկրքութեանց փոփոխութենէն, իւր ծանօթութեանց զարդացութենէն, պարդայից և արկածից փոխառութենէն կախուրմունին, ինչպէս անցեալ ժամանակաց պատմութիւնք ևս վկայ են յայտմ մասին։

Աղդաց ապրութեան ժամանակ, երբ մարդիկ ամենքին միևնոյն պիտոյից ենթարկեալ և միևնոյն կարողութեամբ արամադրեալ՝ անառուց մէջ կ'ապրին, զօրութեան մասին դրեթէ ամենքն ևս միմեանց հաւասար էին. այն հաւասարութիւնն ընկերութեանց կազմութեան մասին մի արդիւնաւոր և նպաստաւոր շարժառիթ եղաւ, որով անձնիւրաքանչիւր՝ միւս ամեն անհատներէ անկախ դտնուելով՝ ոչ ոք մի ուրիշին դերին էր, և ոչ ոք մի ուրիշի տեր լինելու դատապարտուեցաւ։ Նորեկ մարդն ոչ դիտութիւն և ոչ բանութիւն կը ճանչերիւր անձին բաւական ապրուստի միջոց ունենալով՝ զայն օտարէն ընտանալու հարկ չունէր։ Բնաւ մի պարտք և ոչ մի պահանջ չունենալով՝ ուրիշին իրաւունքն իւրայնոց վրայ կը չափէր, որով արդարութեան ճշդիւթիւն դատավարներ կ'ընտանայր. սակայն վայելից արուեստն անդիտանալով՝ իւրեան կարեւորը կ'արտադրէր միայն, և 'ի չը դոյէ չափազանցի՝ չոր նախանձը թմբրեալ կը մնայր. իսկ եթէ զարթնելու համարձակէր, մարդս՝ իւր ճշմարիտ պիտոյից մէջ բռնադատեալ՝ ամենայն ազդութեամբ կ'ընդդիմանայր նմա, և սոյն ընդդիմութեան դատավարն և եթ՝ մի եր-

*) Շար. տես թիւ 2633։

ջանկանալի հաւատարակչիռ կ'արտադրէր։

Այսպէս սկզբնական հաւասարութիւնն՝ 'ի չգոյէ դաշնադրութեանց՝ մարդոց ազատութիւնն ու առացուածոց ապահովութիւնը կը պահպանէր, որմէ յառ բարք և կարգ կը ծնէր։ Ամեն մարդ ինքնին և ինքեան համար կ'աշխատէր, որով մարդոյս սիրան զբաղեալ գտնուելով՝ յոռի տենչանաց չնկրաւէր բնաւին։ Մարդոյս վայելքը սակաւ բայց իւր պէտքը գոհացուցեալ էին. և ինչպէս արդահատիչ բընութիւնը նորա կարողութեանց համեմատ սահմանած էր զայնս նմա, նորա ձեռաց վաստակն իսկոյն առատութիւն կ'արտադրէր, և առատութիւնն ևս ժողովուրդը կ'առաւելոյր. ըստ որում արուեստք կը զարգանային, մշակութիւնք կ'ընդարձակուէին, և երկիրս յոյժ բազմութիւն բնակչօք լցեալ՝ այլ և այլ մասանց բաժանեալ էր։

Երբ մարդկանց առընչութիւնք խառնակեցան, ընկերութեանց ներքին կարգին պահպանութիւնն առաւել ևս դժուարացաւ։ Ժամանակն ու արուեստագիտութիւնն հարստութիւններ ծնանելով՝ չար նախանձն առաւել ևս յառաջ դընաց, և քանզի անհատից միջև դիւրակաց հաւասարութիւնն ընտանեաց միջև չկրցաւ հաստատիլ, վասն որոյ բնական հաւասարակշռութիւն եղծաւ. ուստի հարկ եղաւ մի արուեստակեալ հաստատակշիռ աւելցընել անդանօր, զկտեր կարգել, օրէնք հաստատել, որք նախնային անփորձառութեան մէջ՝ ժամանակ եղաւ՝ որ մարդոյ չար նախանձին պատճառաւ՝ ըստ նոցն ազգոյ չինուեցան. բայց այլ և այլ պարագայք անկարգութիւնն մեղմելով՝ արդարասէր լինելու հարկը կառավարութեանց զգացուցին։

Վերջապէս, տէրութիւնք նախապէս ակար՝ և արտաքին թշնամեացմէ երկիւղած լինելով՝ հարկ եղաւ դլխաւորաց հպատակները չընկճել. քանզի իւրեանց կառավարութեանց նպաստիչ քաղաքացւոյ չնչը նուազեցնելով՝ իւրեանց դիմադրութեան միջոցները նուազեցուցած և հեռևապէս օտարաց արշաւանքը դիւրացուցած և չափաւորաց վայելից համար նոյն իսկ իւրեանց դոյութիւնը վտանգի ենթարկած պիտի լինէին։

Ներքնապէս՝ ժողովրդոց բարքն յետս կը մղեր բռնաւորութիւնը։ Մարդիկ անկախութեան երկրատեւ սովորութեանց վարժուած էին, և ապրուստի խիստ քիչ պէտք և իւրեանց յատուկ կարողութեանց մի բուռն զգացում ունէին։

Եւ տէրութիւնք հոծ և ամիսի լինելով՝ դժուարին էր քաղաքացիներն իրարմէ անջատելով՝ զայնս միմեանց ընկճել տալ, նոքա միմեանց հետ շատ գոհ որպիս կը հաղորդակցէին և իւրեանց շահն յոյժ մեկին և յոյժ պարզ էր։ Ամեն մարդ ստացուածոց տէր և երկրագործ լինելով՝ ոչ ոք զինք վաճառելու հարկ չունէր և տիրապետը վարձկան չկարէր գտնել բնաւ։

Եթէ երբեք երկպառակութիւն ծագէր, այս ևս երկու ընտանեաց և կամ երկու խմբոց միջև կը պարփակուէր, իսկ հանրային շահը մի մեծամասնութեան կը մնայր ընդ միշտ, նոյն երկպառակութենէ ծագեալ խառնակութիւնք խիստ բուռն կը լինէին հարիւր, բայց օտարաց երկիւղը կը հանդարտէր անկարգութիւններն. եթէ մի կողման ընկճումն յարատևէր, երկիրս բաց և մարդիկ պարզ լինելով յայնժամ, և ամենուրեք միևնոյն առաւելութիւնք 'ի պատրաստի գտնուելով՝ ընկճեալ մասն այլուր կը դաղթէր և իւր անկախութիւնն իւր հետ կը տանէր։

Հինաւուրց տէրութիւնք՝ յառաջդիմութեան և զօրութեան բաղմաթիւ միջոցները նոյն իսկ իւրեանց մէջ ունէին. այնպէս որ ամեն մարդ իւր բարեկեցութեան միջոցն իւր քաղաքին սահմանադրութեան մէջ կը գտնէր և նորա պահպանութեանը ճիգ կը թափէր. եթէ մի օտարական զայն հարուածէր, իւր դաշտն ու տունը պահպանելու հարկադրուելով՝ իրը անձնական իրաւանց պաշտպանութեան կրիւք՝ դէպի պատերազմ կը նետուէր, ու ամենուն հետ ինքն ևս բոլոր ճգամբ կը կռուէր, և այսպէս ինքնային անձնուիրութիւնն հանրային հայրենեաց համար անձնուիրութիւն կ'արտադրէր։

Այսպէս հանրութեան օգտաւէտ ամեն գործողութիւն հանրային յարգն ու երախտագիտութիւնը յինքը կը դրաւէր, ըստ որում ամեն մարդ հանրութեան օգտակար լինելու կը ճգնէր, և ինքնասիրութիւնն հետզհետէ տաղանդօք և քաղաքային առաքինութեամբ կ'առաւելոյր։

Այսպէս ամեն քաղաքայն իւր ընչիւք կը մնանակցէր հաւասարապէս հանրութեան բարւոյն, բանակը և հարստութիւնք անընդատ ուելի էին և աղդութիւնք զօրութեան ճշմարիտ նշաններ ցոյց կուտային։

Այսպէս երկիրս ազատ էր և իւր ստացուածքն ապահով և դիւրին, ամեն մարդ կալուածատէր էր, ըստ որում կալուածոց բաժանումն մարդկանց բարքը կը պահպանէր, զարդարանքն անկարելի ընելով։

Այսպէս ամեն մարդ իւր անձին համար կը մշակէր, որով մշակութիւնն յոյժ զարդացած էր և ուտեստք յոյժ բազմազեղուն, և մանաւանդ հարստութիւնն հանրութեան ճոխութիւնը կը բազմացընէր։

Այսպէս ուտեստից առատութիւնը մարդոյս ապրուստը կը դիւրացընէր, ժողովուրդը կ'աճէր, որով և տէրութիւնք քիչ ժամանակի մէջ իւրեանց կատարելութեան աստիճանին հասած էին։

Եւ ահա այսպէս սպառումն ուելի արտադրում յառաջ եկաւ, վաճառականութեան պէտքն զգալի եղաւ և ժողովուրդք 'ի ժողովուրդ փոխանակութիւնք տեղի ունեցան որովք իւրեանց գործողութիւնն ու փոխադարձ վայելքը կը բազմապատկէին։

Վերջապէս այլ և այլ ուրեք և այլ և այլ ժամանակաց մէջ լաւապէս կառավարուելու առաւելութիւնն անընդհատ առևտրոյ առաւելութիւնն ևս արտադրելով՝ ծագկեալ վաճառականութեան մը թերանոցներ հաստատած էր։ Եւ Նեղոսի, Միջերկրականի, Տիգրիսի և Եփրատայ ափանց վրայ Հընդկաստանի և Եւրոպոյ մեծաբեալ հարստութիւնք հարիւր մայրաքաղաքաց չքեղութիւնն յաջորդաբար կը բարձրացնէին։

Եւ ժողովուրդք հարստանալով՝ իւրեանց միջոցաց առաւելն հանրութեան օգտաւէտ իրաց կը դործածէին. և սոքա ամեն տէրութեան մէջ այն դործոց ժամանակ տեղի ունեցան, որոց չքեղութիւնը կը հիացնէ զմարդ, ինչպէս են Տիւրոսի խրամք, Եփրատայ թումբք, Մեդիոյ ստորերկրեայ ջրանցք, առնապատին ամրոցք, Բալմիրի ջրմուղք, տաճարք և կամարակապ պահք։ Այն աշխատութիւնք խիստ անթիւ լինելով հանդերձ՝ ազդերն երբէք չընկճէին, քանզի եռանդուն և ազատ ժողովրդոց զօրութեանց միահամուռ և հաւասարական ջանից արդեամբք տեղի կունենային։ Ահա այսպէս հինաւուրց տէրութիւնք յառաջացան, քանզի ընկերային կարգադրութիւնք բընութեան ճշդիւր օրէնաց համաձայն էին անդանօր, և քանզի մարդիկ իւրեանց անձանց և ստացուածոց նկատմամբ ազատութիւն ու ապահովութիւն վայելելով՝ բոլոր իւրեանց կարողութիւնն ու ինքնասիրութեան բոլոր ազդեցութիւնը դործածելու կարող էին։

(Շարունակելի)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԵԲԱՍՏԻՍ

24 մայիս 1880

. . . Խմբագիր.

Քաղաքիս մէջ կազմուած բոլոր ընկերութեանց վրայ գրած մի նամակս չնորհ ըրած էիք պատուական Մասեաց մէջ հրատարակել 2560 թուոյն (27 փետրվար) մէջ, այր վասն երախտապարտ կացուցիք տեղւոյս ընկերութիւնները։ Այն նամակը Դաղղիական Թան լրագրոյ տեղւոյդ թղթակիցը թարգմանելով նոյն լրագրին տեղեկագրած և հրատարակել տուած էր, որոյ համար համայն Սեբաստացի ազգայնոց երախտագիտական շնորհակալիքը կը ձօնեմք՝ Սեբաստիան ևս Դաղղիական վիճ ազգին ծանօթացնելուն համար։

Դարձեալ ընկերութեանց վրայ։

Ներկայ տարւոյս մարտի մէջ՝ տեղւոյս Լուսաբեր—Նպաստամատոյց և Օժանդակ ընկերութիւններն իրարու հետ միացան, նպատակ ունենալով ազգային երկսեռ վարժարանաց մէջ դանըւող աղքատիկ ուսանողաց դպրոցական բոլոր պէտքերը մատակարարել։

Կրկին մարտ ամսոյ մէջ կազմուեցաւ Հայկական անուամբ մի ընկերութիւն, հայկական դատարակութիւնը ծաւալելու նպատակաւ։

Հայկական ընկերութեան հաստատութեան օրը՝ բացաւ նաև իւր համանուն վարժարանն, ընդ անօրէն դատատուութեամբ Մեծ. Սիմոն էֆ. Հէքիմեանի, հայրենասէր և ուսումնական երիտասարդին՝ ասոյն վարժարանը այժմ 50 աշակերտ կը պարունակէ։ Գոհացուցիչ վիճակ մ'ունի և ապագային աղդին շնորհաւոր արդիւնքներ կը խոստանայ։

Հանրապետական ընկերութիւնը չը կարողացաւ դիտերօթիկ դպրոցը բանալ յուսացուցած քաջալերութիւնը դատած չլինելուն և դիտերօթիկի աշակերտները չամրողջանալուն համար։

Անցեալ շաբաթս քաղաքս ժամանեց հանրածանօթ Միհր-Ալի, որոյ այսպէս յանակնկալ և առանց մի նշին պատիժ կրելոյ 'ի փոխարէն իւր և իւրայնոց հասուցած վնասուց և զրկանաց, տեղւոյս երեխիլը մի ախուր ազդեցութիւն ըրաւ համայն Սեբաստացւոց մտքին, և այսպէս խրախուսեցան ուրիշ չարաբարոյ և կեղեքիչ անձեր իրենց արարոյց թիւն սառաբացնել 'ի դժբաղդութիւն Սեբաստաբնակ ազդայնոց։

Շաբաթ օրը քաղաքիս մեկնեցաւ հանդերձ իւր պարագայիւք Փոքր-Ասիոյ և Օսմանեան Հայաստանի ընդհանուր բարեկարգիչ Վ. սեմ. Պէյքը վաչա. որ մի. ամսոյ չափ քաղաքս բնակեցաւ առանց մի ակերոյի չափ օգուտ մատակարարելոյ ժողովրդեան։ Մի քանի անդամ արդ որսալու եկաւ, բայց դըժբաղդաբար ձեռնունայն վերադարձաւ։

Տէր Խորհրդարան, քանիցս գրած եմ Ձեր Մեծութեան թէ՝ տեղւոյս կառավարութիւնը՝ Կարսի դաղթական Խալամներն նահանդիս մէջ կը տեղաւորի. այս անդամ ալ դարձեալ դաղթականաց մի անթիւ բազմութիւն քաղաքիս շրջականները բնակեցոյց տեղական բնակչաց (առանց ազդի խըրատութեան) տեղերն և կալուածները գրաւելով, որոյ համար Զարա դիւղաքաղաքի Թաղ. Խորհուրդը մի դանդատագիր յղած է տեղւոյս Գեր. Ս. Աթոռոյնորդին, որոյ պատճէնն ներփակեալ կը յղեմ հրատարակելու խընդրանօք։

Ձեր անձնուէր

* * *

Բերրա 23 Յունիս 1880

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական ազգօգուտ լրագրոյ.

Հաճեցէք ներկայ ազդարարութեան անկիւն մը չնորհել Ձեր ազդօգուտ թերթին մէկ քանի թիւերուն մէջ։

Բերայի Ազգ. երկսեռ վարժարանաց տարեկան հարցաքնութիւնք պիտի կատարուին հետեւեալ կարգաւ։

1880 Յուլիս 1 Դշ. Հայկաբանութիւն չորից կարդաց ուսումնասիրահի.

Յուլիս 2 Դշ. Երկրաչափութիւն հանրահաշիւ Թուաբանութիւն բարձրագոյն կարդաց ուսումնասիրահի.

Յուլիս 3 Եշ. Աշխարհագրութիւն չորից կարդաց ուսումնասիրահի.

Յուլիս 4 Ուր. Գաղղիերէն լեզու չորից կարդաց ուսումնասիրահի.

Յուլիս 7 Բշ. Բնագիտութիւն, Տարրաբանութիւն, Բնական պատմութիւն բարձրագոյն կարդաց ուսումնասիրահի.

Յուլիս 8 Դշ. Պատմութիւն չորից կարդաց ուսումնասիրահի։

Յուլիս 9 Դշ. Տաճկերէն լեզու չորից կարդաց ուսումնասիրահի.

Յուլիս 10 Եշ. Դեղագրութիւն, Ընդագրութիւն. Դիագիտութիւն չորից կարդաց ուսումնասիրահի,

Յուլիս 11 Ուրբաթ. Հայկաբանութիւն, Թուաբանութիւն, Պատմութիւն երեք ընտրելարանաց Դ. կարդի.

Յուլիս 12 Շաբաթ. Բրիտանական վարդապետութիւն Ընդհ. կարդաց.

Յուլիս 15 Դշ. Ընտրելարանաց Ա. և Բ. կարդաց։

Հոդաբարձութիւնս պարտք համարելով զայս հրատարակել, Ազգայուսաջադիմութեան փափաքող ուսումնասէրներէն և ծնողներէն կը խնդրէ որ առանց մասնաւոր հրաւիրանաց ապատեղաւ՝ բարեհաճին իրենց ներկայութեամբ պատուել Բերայի Նարեկեան վարժարանը, ուր կը կատարուին քննութիւնք։

'Ի դիմաց Հոդաբարձութեան

Ռ. Կէ-Ֆ-Էֆէրդանեան

ՍՈՎԵԼՈՑ ԿԵԴՐ. ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՑ

ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԱՌԹԱԼ

Մեծ. Տեարք	Արծ. Մթ.	
Տ. Մանուէլ Տ. Անդրէասեան	20	
Օ. Բ. Մինասեանք	20	
Կարապետ Զիլինկիրեան	20	
Մարուքէ Նշանեան	20	
Պօղոս Զատիկեան	20	
Մարտիրոս Փիլիպոսեան	20	
Մըստաֆա էֆ. Մբոան. պշան.	10	
Ալէքսանտրա, Լոքանթաճի	10	
Յակոբ տպրար, Վանցի	15	
Մհա. Մըկըր	20	
Սաեփան Փափազ Օղլու	20	
Անտոն Ճանպէլէնեան	10	
Սրիրս, Հայցադործ	20	
Յոյն ումն	10	
Գրիգոր Սուքիասեան	20	
Աթանաշ Բանալիթի, բժիշկ	5	
Տիմիթրի	5	
Հաքիս էֆէնտի	5	
Խաչիկ Խաչերեսեան	10	
Դանիէլ օղլու Մկրտիչ	5	
Ումն	5	
Յակոբ Մարուխեան, Տիրացու	20	
Հաճի Մուստաֆա տղա	20	
Խաչատուր Ղազարոսեան	20	
Սաեփան Լարճինճեան	20	
Մհ. Փիլիպոս Պարութճեան	5	
Սաեփան, Սափրիչ	10	
Հաճի Պէյ	20	
Գէորգ Կարապետեան	10	
Սարգիս Քրիստոսատուրեան	20	
Տիրացու Արբհմ. Տ. Սարգիսեան	10	
Անդրանիկ Տէր Ղուկասեան	10	
Յակոբ Նշանեան	10	
Աւետիս Շիշմանեան	5	
Բարնաբաս Գրիգորեան	5	
Սաեփան Հայցադործ	5	
Տիգրան Գրիգորեան	5	
Գասպար Համբարձումեան		5
Թիւթիւնճի Անատաս	5	
Զաքարիա Գրիգոր	5	
Նշան Գէորգեան	10	
Նշան Պետրոսեան	10	
Տէմիրճի Գէորգ	5	
Զաքարիա Յովսէփ	5	
Կոչկակար Մինասի	5	
Ալիքսան Պօլսեցի	10	
Լիմանլիճի Նիկողոս	5	
Աստուածատուր Փափազեան	20	
Գրիգոր Ժամկոչեան	5	
Բէնիք	5	
Գրիգոր Քրիստոսատուրեան	5	
Բէթրի Ֆէսճի	5	
Յարութիւն	5	
Սաեփան Նպարավաճառ		15
Մհ. Միքայէլ Յակոբեան		5
Մուսաճառ		5
Անէտի Անատոմոտաս		10
Ռ. Լիմանուէլիան		5
Յակոբ Շահինեան		10
Գասանիկ Ալէքճեան	5	
Սէթրակ Եաղմուրեան	5	
Եարիսս Գասանտինո		10
Աւետիս Յովհաննէսեան		5
Խաչիկ Միրաքեան	5	
Ռուբէն Գրիգորեան		5
Աւաքել		5
Ումն	5	
Աւետիս Զիլիճի		2
Յովհաննէս Կեսարացի		10
Գրիգոր Քաղազճեան		10
Գրիգոր Քեսթիրեան	5	
Մաքսուտ Խրայէլեան		6
Սահակ	5	
Բարսեղ Նաղարիթեան	5	
Նշան Պիպէրճի	5	
Վահան ադրար	5	
Միքայէլ Քիւրտեան		10
Մարտիրոս Խաչատուրեան	7	
Աթոն Շահնազարեան	5	
Սարգիս Կեսարացի	5	
Զիլիճի Գրիգոր	5	
Մարտիրոս Պողոսեան	5	
Սաեփան Անդրէասեան	10	
Համբարձում Էքսէրճեան	5	
Թոսորի Մինա օղլու		5
Եէմենիճի Յակոբ	5	
Մհ. Մանուկ Սմբատեան	10	
Մանող Սուսանա օղլու		5
Զարիճը Խրայէլ		5
Բարթամ Արէնեան	5	
Գարա Գրիգոր	5	
Յովհաննէս Արմէնեան	5	
Յարութիւն Մհ. Յարութիւնեան	10	
Տիրուհի Տիկին Փիլիպոսեան		5
Թագուհի » Ֆիլիքճեան	5	
Պայծառ » Տէր Նշանեան	5	
Մանիկ » » Յովհաննէսեան		5
Տիկին Գասպարեան		2
» Սիրուհի		2
» Մարիամ Սարգիսեան	5	
Հարամ Մէհմէտ տղա		5
Թաքիրտար Թաղեոր տղա		6
Գալուստ Բասմաճեան		6
Մանուկ Աւետիսեան	5	
Ադամ Վարդանեան	5	
Թէնէքէճի Կարապետ		5
Հաճի Վարդան	10	
Յակոբ Շահինեան	5	
Մանուկ Շահինեան	5	
Գրիգոր Աբրահամեան	5	
Շառօ Խառօ	5	
Աւետիս և Աւագ	15	
Նիքոլի Նպարավաճառ		11
Նիքոլաքի Եօրկի	10	
Եօրկի, Ներկարար	10	
Զաքիրը Տիմիթրի	5	
Նշան Յակոբեան	5	
Հաճի Եօրկի		5
Միխայէլ Նպարավաճառ		2
Բէյնէֆոն Խաքիս	20	
Տկ. Հռիփսիմէ Կարապետեան		5
Սրիսթիան, Մխոսվաճառ		5
Գէորգ Պետրոսեան Աղաղրծ		5
Իսմիրնիս Իսմանուէլ	20	
Նուվանի	5	
Աբոսթոլ Ամանաս		5
Հաճի Եօրկի		5
Էմին էֆէնտի		5
Պետրոսեան	20	
Հալիլ էֆէնտի	20	
Բանայոթ մասվաճառ		10
Նիքոլա		5
Սասրդ Աղա		5
Վասիլաքի Թուրթիլ օղլու	20	
Նապիճ Ըրէյիզ		4
Յակոբ Տէր Անդրէասեան	5	
Յակոբ Փիլիպոսեան	5	
Պետրոս Ա. Աղաբեան	60	
Հաճի Բեթրо	20	
Նիքոլա Միխայէլ	5	
Յոյն մի	10	
Նիքոլի		2
Բոսսի Լամպо		1
Բանի մը Յոյն բարեսրտաց անձերէ	35	85
	948	425

Համագումար, ինն հարիւր քառասուն և ութն դահեկան Արծաթի և չորս հարիւր քսան և երեք ու կէս դահեկան Մէթալիք։

Հանդակալ Գանձապետ

Գ. Յ. Յովսէփեան Սէթել Կէ-Լէֆէնեան

ԸՆԴ

Խորհուրդս՝ ապագայ շփոթութեանց տեղի չթողլոյ համար պարտք կը համարի ծանուցանել այն ամեն Ազգ. ընկերութեանց դիւանները որոնք սովորութիւն ունին շատ անդամ ի նիստ դումարիլ յԱմենասրբազնեան վարժարանիս Դպրութիւն, որ լրագրաց միջոցաւ իրենց նիստն, օրն ու ժամը ծանուցանելէ առաջ, նախ խորհրդոյս յայտնեն իրենց որոշումը, որպէս զի մի և նոյն օրը ժողովատեղւոյ համար որոշուած սրահէն ուելի տեղ չգտնուելուն, ընկերութիւնք դալով դուրսը չը մնան կամ անտեղութիւն մը չ'ծագի։ Մնամք խորին յարգանօք

'Ի դիմաց խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Հ. Դաւթեան Մ. Քուլաքսիզեան

23 Յունիս 1880

Դպրութիւն

Les annonces pour la France, l'Angleterre, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la Belgique, la Suisse et l'Amérique sont exclusivement reçues par la *Compagnie Générale de Publicité Etrangères G. L. DAUBE et Cie*, à Paris, Londres, Berlin, Vienne, Francfort, Zurich, etc.

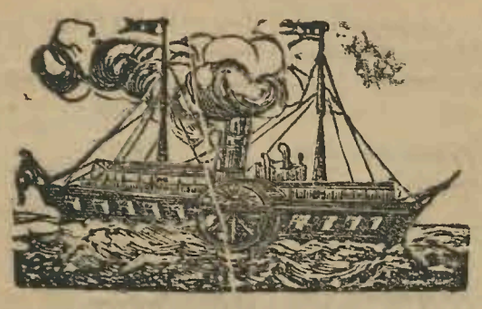

ՇԻՊ-ՔԷՖԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇԱՊԵՆԱԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՅՈՒՆԻՍ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈՊԵՆԱԻՆՆԵՐԸ

Ժ-ամ — Ե-րեքշաբթի Եղէր — Թիւ

Ժ-ամ	Ե-րեքշաբթի Եղէր	Թիւ
10 45	Եկեղեցական Մէկ զարգարուհու. Պէսիքաէրէ Թարապիա Եկեղեցի	31
	Սիկնեա. Պոյաճըքէց. Ռումելի Հիսար. Պէշիկ. (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւին հետ պիտի հասնիր ակցի.)	
11 30	Եկեղեցական Մէկ զարգարուհու. Պէսիքաէրէ. Թարապիա. Եկեղ. գիւղ Էմիրկէն. Ր Հիսար Պէշիկ	32
12 15	Ր Ա Գալատէն Եկեղեցական. Մէկ զարգարուհու. Պէսիքաէրէ. Թարապիա. Եկեղեցի Էմիրկէն Ր. Հիսար. Պէշիկ.	18
1 30	Եկեղեցական Մէկ զարգ. Պէսիքաէրէ. Թարապիա, Եկեղեցի Էմիրկէն. (Ուրբաթ օրերը Ր Հիսար. Պէշիկ).	33
2 30	Եկեղեցական Մէկ զարգարուհու. Պէսիքաէրէ. Թարապիա. Եկեղ. Սիկնեա. Էմիրկէն. Պոյաճըքէց. Ր. Հիսար, Պէշիկ Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ	34
3 30	Եկեղեցական Մէկ զարգ. Պէսիքաէրէ. Թարապիա. Եկեղ. Սիկն. Էմիրկէն. Պոյաճըքէց. Ր. Հիսար, Պէշիկ. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ	12
4 15	Եկեղեցական. Մէկ զարգ. Պէսիք. Թարապ. Եկեղեք. Միրկէն. Ր. Հիսար Պէշիկ. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ	25
6 15	Եկեղեցական. Պէսիք. Թարապ. Պէյքօղ Եկեղեք. Միրկէն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար. Գանթիլի. Արնավուտքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյի. Օրթաքէց. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիուտար	4
8	Ա. և Ր. Գալատ. Եկեղեցական. Մէկ զարգարուհու. Պէսիքաէրէ Թարապիա. Պէյքօղ Եկեղեքէց. Էմիրկէն. Պոյաճըքէց. Ր. Հիսար, Պէշիկ. Անավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սիկնեա)	20
10	Մէկ զարգարուհուէն Պէսիքաէրէ. Թարապիա. Եկեղեքէց, Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնավուտքէց. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մահալլէսի)	25

Աբէնա-Էֆենտի

Ժ-ամ	Ե-րեքշաբթի Եղէր	Թիւ
11	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ	23
11 30	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. Գալատթաշ	25
12	Պէշիք. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. Գալատթաշ	19
12 45	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ.	2
1 30	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ Գալատթաշ	25
2 30	Ր. Հիսար. Պէշիք. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց, Գալատ. Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը Արնավ. գիւղ)	17
10 45	Ռումելի Հիսարէն ուղղակի կամուրջ. (Ուրբաթ օրերը Արնավ. ուղղակի կամուրջ)	19

Աէնա-էֆենտի

Ժ-ամ	Ե-ղբ-ամ	Թիւ
11	Պէյքօղ, Յաշատպաշէ. Բիֆաթ փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանթիլի. Վանիքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք Գալատթաշ (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 30ին).	21
1 30	Պէսիքաէրէ. Թարապիա. Պէյքօղ, Բաշապահճէ. Ր. Բ. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանթիլի, Վանիքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. (Բացի Ուրբաթէ)	20
3 30	Պէյքօղ, Բաշապահճէ. Ր. բաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանթիլի. Վանիքէց Զէնկէքէց. Պէյլերպէյ	32
8 15	Պէսիքաէրէ Պէյքօղ. Բաշապահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանթիլի. Վանիքէց. Զէնկէլքէց Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Իսկիուտ. (Ուրբաթ օրերը Բիֆաթ փաշա մահալլէսի)	21
9 15	Վանիքէյէն ուղղակի օամուրջ	31

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈՊԵՆԱԻՆՆԵՐԸ

Ժ-ամ	Ե-ղբ-ամ	Թիւ
12 30	Գալատթաշ. Իսկիուտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար, Գանը Էմիրկէն, Եկեղեք. Պէյքօղ Թարապ. Պէսիք. Եկեղեմահ	4
12 45	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար, Պէշիք. Էմիրկ. Եկեղեք. Թար. Պէսիք. Մէկզարպ. Եկեղեմահալլէ.	31
1 45	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրշէշ. Արնվ. Ր. Հիսար, Պոյաճ. Սիկնեա. Եկեղեք. Թար. Պէսիք. Մէկզար. Եկեղեմ.	19
3	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէշիք Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եկեղեք. Թարապ. Պէսիք. Մէկզարպ. Եկեղեմահալ.	23
5	Գալատթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէշիք. Ր. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկէն. Եկեղեք. Պէյքօղ, Թար. Պէսիք. Մէկզարպուրնու. Եկեղեմահալլ. Գալաղլար.	20
6 30	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէց. Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէց Արնավուտքէց Գանտ. Ր. Հիսար. Պոյաճըքէց. Գանլըճա. Եկեղեքէց. Թարապիա. Պէսիքաէրէ.	21
8	Պէշիկթաշ. Օրթաքէց. Արնավուտք. Պէշիք. Ր. Հիսար Միրկիւն. Եկեղեք. Թարապիա. Պէսիքաէրէ Մէկզարպուրնու. Եկեղեմահ.	19
9 15	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէշիք. Ր. Հիսար Պոյաճըք. Սիկնեա. Եկեղեք. Թարապ. Պէսիք. Մէկզար. Եկեղեմահալլ. (բացի ուրբաթէ).	31
10	Պոյաճ, Եկեղեք. Թարապ. Պէսիքաա. Մէկզարպ. Եկեղեմահ. (Ուրբաթ օրերը Պէշիք, Ր. Հիսար, հանդիպելով)	33
10 30	Պէշիկ, Օրթաք. Արնավ. Պէշիք. Ր. Հիսար, Պոյաճըքէց. Էմիրկ. Սիկնեա. Եկեղեք. Թարապ. Պէսիքաա. Մէկզարպ Եկեղեմ.	18
11 10	Պէշիք Ր. Հիսար, Պոյաճ. Սիկնեա. Եկեղեք. Թարապ Պէսիքաա. Մէկզար. Եկեղեմահ.	20

Աբէնա-էֆենտի

Ժ-ամ	Ե-ղբ-ամ	Թիւ
12	Պէշիքթաշ, Օրթաքէց, Արնավուտք.	23
12 30	» »	25
1 45	Ուղղակի Ր. Հիսար (ուրբաթ օրերը Արնավուտքէց).	17
10	Պէշիքթ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Գուրշ. Արնվ. Ր. Հիսար. (Ուրբաթ օրերը ուղղակի Արնավ).	19
11 5	Գալատ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնավուտ.	23
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէշիք.	19
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ.	25

Աբէնա-էֆենտի

Ժ-ամ	Ե-ղբ-ամ	Թիւ
2	Իսկիուտար Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բիֆաթ բաշա մահալլէսի Բաշապ. Պէյքօղ.	32
8 30	Գուզկունճուք. Պէյլերպէյ Զէնկ. Վանիքէց.	23
9 30	Գալատթ. Գուզկ, Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլի. Ա. Հիս, Գանլ. Բաշ. Պէյքօղ, Մէկզարպ. Ր. Ա. Գալաք.	17
10 30	Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Զուլուղ, Բաշապ. Պէյքօղ Թրպ, Պէսիք.	32
11	Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօղ.	21
11 10	Գալատթ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Արնավուտ.	

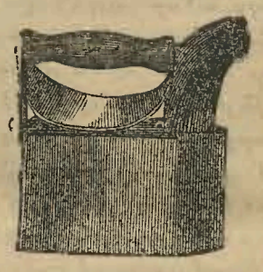

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև իւթիւնիրուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը դորձէ, կը ծախուի Կ. Պոլիս Գալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ՋՐՀԱՆ

Ամերիկայի Ջրհաններ մեծ և փոքր, երկաւն թէ հաստատուն խողովակներով թէ ջրչեղջներու և թէ խարուկ հորերու համար ամեն դներով կը ծախուի, Կ. Պոլիս Գալաթիայ Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գալաթիա Սանտրղճրար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոդ արարաձուց գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.

ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամպոլլեանց.

ԱՍԱՄՍՈՒՆ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեան.

ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մարմանեան.

ՈՍՏՈՍԹՈ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէյսեան.

ԶՄԻՒՈՒՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրզամպէան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խորով էֆ. Էսկիճեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Եղիազարեան էֆ.

ԵՒԴՈԿԻԱ.

ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ն. Ղազանճեան.

ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.

ՎԱՆ.

ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.

ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.

ՖՕՐԵՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.

ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.

ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ԳԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

ԻԼԱՆ

Բէսմի կէօմրիւկի իլէ երզոգ անպարնա թէպլիմինէ գառար քեաֆֆէյի մէսարիֆ միւթէահհիւտէ ատիա օլմադ, վէ տօգանան ալթը սէնէսի թէմմուզ իպթիտասընտան ի. թիպարէն, շէհրի իքիշէր պին գըյէսի թէպլիմ օլունարադ արգասը ալընմադ վէ մադպուզ սէնէպատերինին վիրուտի իլէ մուամէլէսի խիթամինտէ սիմ մէճիտիյէ օն տօքուզ գրուշ հիսապը իլէ հէման հարպկիյէ խազինէսինտէն վերիլմէք չարթը վէ շէրայիթի սաիրէյի միւթէֆէրիասը իլէ միւպայա օլունաճագ երզմի տէօրթ պին գըյէ կիրիա լանթա զէյթուն եաղընը պէհէր գըյէսի ալթը ղրուշ տօգուզ գրարտեա օլարադ, թալիպլի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը բուսմինին օթուզընը բաղար իրթէսի կիւնիւնէ գառար հէր կիւն միւնադասասը պիլ իֆրա եէվմի մէղքիւրատէ գարարը գաթիսի 'վիրիլէճէկինտէն, թէնզիլի ֆիյաթլէ իթաեէ թալիպ օլանլարը վէ թէմմուզն պիրինճի սալը կիւնի սատթ օնա գառար եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարը հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէլէրի վէ կէլէմէյն զէվաթ օլտուզու հալտէ, իտէճէքլէրի թէնզիլաթը միւմկի վարադայի սահիհէ իլէ տայիրէյի մէղքիւրէյէ պիլտիրմէլէրի։

23 Հաղիրան 1880

Բէսմի կէօմրիւկի վէ ունպար թարաֆընտան խազինի տէրսատէթտէ թային օլունաճաք իսկէլէյէ թէսլիմինէ քառար քեաֆֆէյի մէսարիֆի միւթէահիւտինէ այիտ օլմաք վէ էամանը մաքպուզ սէնէտաթերընն վիրուտ իլէ մուամէլէսինին խիթամընտա սիմ մէճիտիյէ օն տօքուզ գրուշ հիսապը իլէ հէման հարպկիյէ խազինէսինտէն վերիլմէք վէ տօքսան ալթը սէնէսի թէմմուզընտան իթիպարէն թըշրինի էվվելը նիհայէթինէ քառար շէհրի իկիրմիշէր պին վէ սէնէյի մէրքուզ թըշրինի սանիսինտէն իթիպարէն շուպաթը նիհայէթինէ քառար շէհրի օնար պին գանթար թէպլիմ օլունարաք արքասը ալընմաք չարթը վէ շէրայիթի սայիրէյի միւթէֆէրիասը իլէ միւպայա օլունաճաք օլան եիւզ իկիրմի պին գանթարը սամանընն պէհէր գանթարը օն պիր գրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը բուսմինին իկիրմի պէշինճի չէհարշէնպիհ կիւնինէ քառար հէր կիւն միւնադասասը պիլ իֆրա եէվմի մէղքիւրատէ գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարը վէ շէհրի մէղքիւրը իկիրմի ալթընճը բէնչէնպիհ կիւնի սատթ օնա քառար եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարը հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէլէրի վէ կէլէմէյէն զէվաթ օլտուզու հալտէ իտէճէքլէրի թէնզիլաթը միւմկի վարադայի սահիհէ իլէ տայիրէյի մէղքիւրէյէ պիլտիրմէլէրի։

22 Հաղիրան 1880

Բէսմի կէօմրիւկի վէ ունպար թարաֆընտան խազինի տէրսատէթտէ թային օլունաճաք իսկէլէյէ թէսլիմինէ քառար քեաֆֆէյի մէսարիֆի միւթէահիւտինէ այիտ օլմաք վէ էամանը մաքպուզ սէնէտաթերընն վիրուտ իլէ մուամէլէսինին խիթամընտա սիմ մէճիտիյէ օն տօքուզ գրուշ հիսապը իլէ հէման հարպկիյէ խազինէսինտէն վերիլմէք վէ տօքսան ալթը սէնէսի թէմմուզընտան իթիպարէն թըշրինի էվվելը նիհայէթինէ քառար շէհրի իկիրմիշէր պին վէ սէնէյի մէրքուզ թըշրինի սանիսինտէն իթիպարէն շուպաթը նիհայէթինէ քառար շէհրի օնար պին գանթար թէպլիմ օլունարաք արքասը ալընմաք չարթը վէ շէրայիթի սայիրէյի միւթէֆէրիասը իլէ միւպայա օլունաճաք իքի միլիոն իքի եիւզ էլլի պին քըյէ մանկալ քէօմիւրինին պէհէր եիւզ քըյէսի օթուզ գրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը բուսմինին իկիրմի պէշինճի չէհարշէնպիհ կիւնինէ քառար հէր կիւն միւնադասասը պիլ իֆրա եէվմի մէղքիւրատէ քարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարը վէ շէհրի մէղքիւրը իկիրմի ալթընճը բէնչէնպիհ կիւնի սատթ օնա քառար եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարը հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէլէրի վէ կէլէմէյէն զէվաթ օլտուզու հալտէ իտէճէքլէրի թէնզիլաթը միւմկի վարադայի սահիհէ իլէ տայիրէյի մէղքիւրէյէ պիլտիրմէլէրի։

22 Հաղիրան 1880

Բէսմի կէօմրիւկի վէ ունպար թարաֆընտան խազինի տէրսատէթտէ թային օլունաճաք իսկէլէյէ թէսլիմինէ քառար քեաֆֆէյի մէսարիֆի միւթէահիւտինէ այիտ օլմաք վէ էամանը մաքպուզ սէնէտաթերընն վիրուտ իլէ մուամէլէսինին խիթամընտա սիմ մէճիտիյէ օն տօքուզ գրուշ հիսապը իլէ հէման հարպկիյէ խազինէսինտէն վերիլմէք վէ տօքսան ալթը սէնէսի թէմմուզընտան իթիպարէն թըշրինի էվվելը նիհայէթինէ քառար շէհրի իկիրմիշէր պին վէ սէնէյի մէրքուզ թըշրինի սանիսինտէն իթիպարէն շուպաթը նիհայէթինէ քառար շէհրի օնար պին գանթար թէպլիմ օլունարաք արքասը ալընմաք չարթը վէ շէրայիթի սայիրէյի միւթէֆէրիասը իլէ միւպայա օլունաճաք իքի միլիոն իքի եիւզ էլլի պին քըյէ մանկալ քէօմիւրինին պէհէր եիւզ քըյէսի օթուզ գրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը բուսմինին իկիրմի պէշինճի չէհարշէնպիհ կիւնինէ քառար հէր կիւն միւնադասասը պիլ իֆրա եէվմի մէղքիւրատէ քարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարը վէ շէհրի մէղքիւրը իկիրմի ալթընճը բէնչէնպիհ կիւնի սատթ օնա քառար եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարը հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէլէրի վէ կէլէմէյէն զէվաթ օլտուզու հալտէ իտէճէքլէրի թէնզիլաթը միւմկի վարադայի սահիհէ իլէ տայիրէյի մէղքիւրէյէ պիլտիրմէլէրի։

22 Հաղիրան 1880

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մեծ. Կ. Էֆէնտի Ճիկէրճեան պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ Ն. 2 Սինկր կոչուած կարի մեքենան և իր դորձիները Ամերիկայէն բերել տարով կէս դնովը կը վաճառէ։ Նոյնպէս և զանազան տեսակ նոր և ընտիր ապրանքներ, զորս կրնայ արժանադին տալ իրեն դիմող յաճախորդաց։ Կեդրոնատեղին է Կարին Բերդին մէջը, Կ. Ճիկէրճեան թիւ 71 մաղազան։

"Կատարելութիւն",

ՄԷՏԷՍ Ս. Է. ԱԼԼԷՆԻՆ

Աշխարհածանօթ Մաշկնորոգողը.

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր նորոգելու Մլեոր Մաղը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեորութիւնը։ Վերկ մը չէ։

Մ'իշտ կը հաստատէ ինքնին իրր մազին բնական զօրացուցիչը։

Հարազատը միայն Ալլէնի Վարմանոցին Փաթոյթներուն մէջն է։

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—

114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգլիայ։

Կը ծախուի ամէն կեղծամավաճառներէն, Անու շահոտ Լուղավաճառներէն, և Անգլիայի Դեղավաճառներէն։

Կ. Պոլիսցի. Բանդիւք եղբարց քով, Ֆարմասի Պրիմանիք Բերա Մեծ փողոց և Լոմբնա Բարիւ էնայի քով. Անդ դիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալաթիա,